

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20.05.1999, sp. zn. 2 Cdon 748/97, ECLI:CZ:NS:1999:2.CDON.748.1997.1

Číslo: 64/2001

Právní věta:

Také městská část je - vedle obce hlavního města Prahy - věcně pasivně legitimována v restitučním sporu o vydání nemovitostí, s nimiž hospodáří.*)

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.05.1999

Spisová značka: 2 Cdon 748/97

Číslo rozhodnutí: 64

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Rehabilitace (soudní i mimosoudní)

Předpisy: § 4 odst. 1 předpisu č. 87/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e j a k o s o u d o d v o l a c í r o z s u d k e m z e d n e 1 7 . 1 . 1 9 9 7 z m ě n í l z a m í t a v ý r o z s u d e k O b v o d n í h o s o u d u p r o P r a h u 8 (s o u d u p r v n í h o s t u p n ě) z e d n e 1 4 . 3 . 1 9 9 6 , v ů č i d r u h é a t ř e t í ž a l o v a n é t a k , ž e j i m u l o ž i l p o v i n n o s t v y d a t ž a l o b k y n i s p o l e č n ě a n e r o z d í l n ě o z n a č e n é n e m o v i t o s t i v k a t a s t r á l n í m ú z e m í L . a z á r o v e ň r o z h o d l o n á k l a d e c h ř í z e n í p ř e d s o u d y o b o u s t u p ň ů . D ů v o d e m k e z m ě n ě r o z s u d k u s o u d u p r v n í h o s t u p n ě b y l z á v ě r o d v o l a c í h o s o u d u , o p í r á j í c í s e o r o z h o d n u t í N e j v y š š í h o s o u d u Č e s k é r e p u b l i k y s p . z n . [2 Cdon 1153/96](#) , ž e r e s t i t u č n í m u n á r o k u ž a l o b k y n ě l z e v y h o v ě t , n e b o ť s p ř e c h o d e m v l a s t n í c k ě h o p r á v a k e s p o r n ě n e m o v i t o s t i p o d l e z á k o n a č . 1 7 2 / 1 9 9 1 S b . , d n e m 2 4 . 5 . 1 9 9 1 , p ř e š l a n a d r u h o u a t ř e t í ž a l o v a n o u i p o v i n n o s t k v y d á n í v ě c i v e s m y s l u z á k o n a č . 8 7 / 1 9 9 1 S b .

P r o t i p r a v o m o c n ě m u r o z s u d k u o d v o l a c í h o s o u d u p o d a l a d r u h á a t ř e t í ž a l o v a n á , o b ě ř á d n ě z a s t o u p e n y a d v o k á t e m , v č a s d o v o l á n í , o b ě z d ů v o d u p o d l e § 2 4 1 o d s t . 3 p í s m . d) o . s . ř . D r u h á ž a l o v a n á n e s o u h l a s í s p r á v n í m p o s o u z e n í m v ě c i o d v o l a c í m s o u d e m , j e ŝ s e p r o j e v i l o v z á v ě r u , ž e p o v i n n o s t k v y d á n í v ě c i p ř e š l a n a o b e c s o u č a s n ě s p ř e c h o d e m v l a s t n í c k ě h o p r á v a p o d l e z á k o n a č . 1 7 2 / 1 9 9 1 S b . O p r o t i t o m u d o v o l a t e l k a p r o s a z u j e n á z o r , ž e o s o b u p o v i n n o u k v y d á n í v ě c i j e d n o z n a č n ě u r č u j e u s t a n o v e n í § 4 o d s t . 1 z á k o n a č . 8 7 / 1 9 9 1 S b . , a ž e n á l e z e m Ú s t a v n í h o s o u d u Č R , p u b l i k o v a n ý m p o d p o č . č . 1 6 4 / 1 9 9 4 S b . , s e r o z š í ř u j e o k r u h o s o b o p r á v n ě n ý c h k v y d á n í v ě c i , n i k o l i v o s o b p o v i n n ý c h . D o v o l a t e l k a j e t ě ŝ t o h o n á z o r u , ž e p o v i n n o s t k v y d á n í v ě c i p o d l ě h a j í c í r e s t i t u c i

nemůže být uložena dvěma samostatným subjektům a to společně a nerozdílně; jestliže tato povinnost přešla na obec, pak podle dovolatelky musí být uložena povinné osobě, určené s ohledem na speciální právní režim na území hl. města Prahy, ve smyslu zákona č. 418/1990 Sb., o hl. městě Praze.

Třetí žalovaná má za to, že v podobných případech jako v dané věci, vzniká oprávněné osobě místo nároku na vydání nemovitosti nárok na poskytnutí finanční náhrady ze státního rozpočtu. Pokud by došlo – jak se uvádí v dovolání třetí žalované – k přechodu povinnosti věc ve smyslu zákona č. 87/1991 Sb. vydat, měl by tento akt charakter faktického vyvlastnění, potvrzeného soudem. Jakémukoliv přechodu povinnosti vydat věc však brání ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 172/1991 Sb., které nelze obejít žádným výkladem. Dovolatelka má právní posouzení věci odvolacím soudem za nesprávné také v tom, že je povinnou osobou ve smyslu ustanovení § 4 zákona č. 87/1991 Sb. a shledává pochybným i uložení solidární povinnosti k vydání věci dvěma rozdílným subjektům, když se – byť chybně – dovozuje, že procesní nástupnictví přešlo pouze na Obec hl. m. Prahu a nikoliv na Městskou část pro P. 8.

Dovolání je přípustné, neboť bylo podáno proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (§ 238 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

Vady v řízení, vyjmenované v § 237 odst. 1 o. s. ř., ani tzv. jiné vady řízení ve smyslu § 242 odst. 1 o. s. ř. dovolatelem tvrzeny nebyly a ani z obsahu spisu se nepodávají. Nejvyšší soud je proto v dané věci vázán uplatněným dovolacím důvodem podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., přičemž předmětem dovolacího přezkumu je závěr odvolacího soudu, podle něž Obec hl. m. Praha a Městská část P. 8 jsou povinnými osobami ve smyslu § 4 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb.

Dovolání nejsou důvodná.

N e j v y š š í s o u d p r o t o o b ě d o v o l á n í z a m í t l .

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud se opakovaně vyjádřil k výkladu zákona č. 172/1991 Sb. v restitučních souvislostech určení povinné osoby dle zákona č. 87/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a to ve vztahu k majetku, který přešel do vlastnictví obcí. Nejen v rozsudku ze dne 26. 9. 1996, sp. zn. [2 Cdon 1153/96](#), publikovaném pod č. 17 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1997, ale i v mnoha dalších rozhodnutích Nejvyšší soud přijal závěr, že věci (zde nemovitosti) přešly zákonem č. 172/1991 Sb. do vlastnictví obcí se všemi právy a povinnostmi, které se k tomuto majetku připínají, včetně povinnosti věc vydat, stanovené v § 4 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Obce jako vlastníky s tímto majetkem převzaly nejen povinnosti, jež se spojují s institutem vlastnického práva vůbec a stíhají vlastníka každé věci, nýbrž i specifickou povinnost, danou restitučními předpisy, tj. povinnost vydat věc, ke které bude později (po 24. 5. 1991) důvodně uplatněn restituční nárok. Stejně tak opakovaně již Nejvyšší soud zdůraznil, že je bez právního významu okolnost, zda oprávněná osoba odvíjí svůj nárok od pozdějších změn zákona č. 87/1991 Sb., tedy například od nálezu Ústavního soudu č. 164/1994 Sb., kterým byla zrušena podmínka trvalého pobytu. Původní určení povinné osoby ve smyslu § 4 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. jako právnické osoby, která věc drží ke dni účinnosti zákona, bylo totiž v důsledku právní úpravy provedené zákonem č. 172/1991 Sb. významně modifikováno právě okolností, že věc, která jinak podléhá režimu restitučního zákona, právně účinně změnila svého vlastníka, jímž dosud byl stát. Tento vlastník má ovšem, jak již uvedeno, zvláštní postavení potud, že svého vlastnického práva může být zbaven kromě jiných právních titulů, jež se vyznačují absencí souhlasu vlastníka (např. vyvlastněním), také cestou vydání věci povinné osobě, která po 24. 5. 1991 řádně uplatní důvodný restituční nárok. Platí tedy, že ve vztahu k majetku, který dnem 24. 5. 1991 přešel z vlastnictví státu do vlastnictví obce

podle § 4 odst. 2 zákona č. 172/1991 Sb. proto, že k němu k tomuto dni nebyl uplatněn restituční nárok, je povinnou osobou ve smyslu § 4 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. obec jako jeho vlastník.

Jestliže není pochyb o tom, že Obec hlavní město Praha svěřila hospodaření se spornými nemovitostmi Městské části P. 8, pak je prověření správnosti právního posouzení věci odvolacím soudem odvislé od toho, zda obec vybavila městskou část takovým právním postavením, jež z ní v daném sporu o vydání věci činí – s přihlédnutím k tomu, že v něm hrozí ztráta vlastnického práva obce – také věcně pasivně legitimovanou osobu. Odpověď na tuto otázku je dána výkladem ustanovení čl. 3 vyhlášky hlavního města Prahy o hospodaření s majetkem hlavního města Prahy. Podstatné je, že citovaná vyhláška právo hospodaření městské části se svěřeným majetkem neomezuje jen na právo majetek držet a užívat, případně pronajímat, nýbrž ji vybavuje právy vlastníka. S právy vlastníka se logicky pojí i jeho povinnosti, a tedy také povinnost vydat věc vyplývající jinak z restitučních předpisů pro obec. Jde o zvláštní právní důvod nakládání s majetkem, který s sebou nese změnu vlastnictví v poměrech Obce hlavní město Praha. Z toho plyne, že také městská část – vedle Obce hlavní město Praha – může být ve sporu o vydání věci (označených nemovitostí) s nimiž hospodář, věcně pasivně legitimována. Okolnost, že tento správný závěr odvolací soud vyjádřil tak, že povinnost vydat nemovitosti uložil nepřiléhavě jak obci, tak její městské části společně a nerozdílně, ačkoliv každá může být samostatnou nositelkou této povinnosti, na věcnou správnost jeho závěrů vlivu nemá.

V mezích dovolání druhé a třetí žalované založeného dovolacího přezkumu (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.) je tedy rozsudek odvolacího soudu ve smyslu § 243b odst. 1 o. s. ř. správný; Nejvyšší soud proto obě dovolání zamítl.

**) Postavení městských částí hlavního města Prahy doznalo změn zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, jenž nabyl účinnosti dnem 10. listopadu 2000, na závěry vyslovené v rozhodnutí však tyto změny nemají vliv.*